

ASPIRANT POLICJI PAŃSTWOWEJ FRANCISZEK TWARDOWSKI ‘OCALONYM OD ZAPOMNIENIA’

[...]

I tylko pamięć została
Po tej katyńskiej nocy...
Pamięć nie dała się zgładzić,
Nie chciała ulec przemocy.

I woła o sprawiedliwość,
I prawdę po świecie niesie...
Prawdę o jeńców tysiącach
Zgładzonych w katyńskim lesie.

[...]

‘Zbrodnia Katyńska’ jest pojęciem umownym, odniesionym do jednego z miejsc eksterminacji polskiej elity przywódczej w latach II wojny światowej, najwcześniej odkrytego – lasu katyńskiego pod Smoleńskiem. Jest ona skrytobójczym mordem dokonany przez Sowieców na blisko 22 tysiącach obywateli państwa polskiego, których – po wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski 17 września 1939 r. – wzięto do niewoli lub aresztowano.

Na podstawie tajnej decyzji Biura Politycznego Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii z 5 marca 1940 r., na wiosnę 1940 r. zgładzono strzałem w tył głowy około 15 tysięcy jeńców przetrzymywanych wcześniej w obozach specjalnych NKWD w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku oraz 7 tysięcy osób osadzonych w więzieniach zachodnich obwodów republik ukraińskiej i białoruskiej, tj. terenach wschodnich Polski, włączonych w 1939 r. do Związku Sowieckiego. Ofiarami byli głównie oficerowie Wojska Polskiego i policji, urzędnicy administracji państwowej oraz przedstawiciele intelektualnych i kulturalnych elit Polski. Zginęli zakopani bezimiennie w masowych dołach cmentarnych – co najmniej w pięciu miejscach na terenie Związku Sowieckiego.

Pośród tysiąca zamordowanych znajduje się również Aspirant Policji Państwowej Franciszek Twardowski s. Józefa i Apolonii ze Szczypków, ur. 30 XI 1893 w Wielgolasie. W czasie I wojnie światowej służył w armii rosyjskiej. W Wojsku Polskim od 6 VIII do 14 X 1920. W policji od 1 III 1924, w której służbę pełnił w powiecie mławskim, min. na posterunku w Lubowidzu, oraz Janowcu Kościelnym. We wrześniu 1939 ponownie w Lubowidzu. Został mianowany Starszym Posterunkowym 1 II 1935 r. Odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi. Aspirant Franciszek Twardowski był żonaty ze Stanisławą Zembruską pochodzącą ze Smolan-Żardaw. Mieli dwoje dzieci, syna Stanisława i córkę Janinę. Jako więzień Ostaszkowa, został zamordowany przez NKWD w kwietniu 1940 roku w Twerze – Kalininie. Spoczywa na Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje.

Po 81 latach od tej straszliwej zbrodni, w 82 rocznicę agresji Związku Sowieckiego na Polskę, dzięki wspólnemu zaangażowaniu społeczności Szkoły Podstawowej oraz Urzędu Gminy w Janowcu Kościelnym przywrócono pamięć Aspiranta Franciszka Twardowskiego. Realizując program Stowarzyszenia Parafiada 'Katyń... Ocalić od zapomnienia' w janowieckim parku został posadzony 'Dąb Pamięci', a także odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Aspirantowi. Program Parafiady służy uczczeniu zamordowanych przez NKWD w 1940 r. Bohaterów i przywróceniu ich sylwetek zbiorowej pamięci poprzez posadzenie 'Dębów Pamięci'. Każdy Dąb upamiętnia konkretną ofiarę Zbrodni Katyńskiej – jedno drzewo, to jedno nazwisko. Dąb jest symbolem siły, potęgi oraz trwałości. To nie przypadek, że pamięć o polskich oficerach zamordowanych przez stalinowski reżim zachowujemy sadząc właśnie ten gatunek. Ci, którzy zginęli w Katyniu, Miednoje, Charkowie i w innych miejscach kaźni, byli uosobieniem siły i niezłomności. Dlatego pamięć o nich musi być trwała, długowieczna jak te dęby.

[...]

Bo tylko drzewa nad grobem

Stojące niby gromnice

Mogłyby liści szelestem

wyszumieć tę tajemnicę.

Bo tylko ta ziemia milcząca,

Kryjąca jenieckie ciała,
Wyznać okrutną prawdę
Mogłaby, gdyby umiała...

[...]

Uroczystość posadzenia dębu poprzedziła Msza Święta, którą poprowadził proboszcz parafii janowieckiej, ksiądz Dariusz Sielczak, wraz z proboszczem parafii Napierki, księdzem Romanem Dąbkowskim. Po zakończeniu nabożeństwa program artystyczno-edukacyjny zaprezentowali uczniowie SP Janowiec Kościelny. Przybliżył on zebranych gościom tematykę Zbrodni Katyńskiej oraz cele programu „Katyń...Ocalić od zapomnienia”. Zaprezentowano również wiersze i piosenki o tematyce katyńskiej, a także dwie prezentacje multimedialne. Pierwsza z nich przedstawiała archiwalne zdjęcia z ekshumacji ciał polskich oficerów wydobytych z dołów śmierci, jakie przeprowadzono w Katyniu, Miednoje i Charkowie. Druga prezentacja zawierała aktualne obrazy z Polskich Cmentarzy Wojennych w Miednoje i w Katyniu, a także uroczyska Kuropaty k. Mińska, jakie zostały uwiecznione podczas realizacji III edycji projektu ‘Światła Pamięci’.

Na terenie Szkoły Podstawowej w Janowcu Kościelnym została przygotowana wystawa (stała) poświęcona naszemu Bohaterowi pt. ‘Katyń... Ocalić od zapomnienia. PamiętaMy’. Dodatkowo na planszach przybliżono tematykę Zbrodni Katyńskiej, a także przedstawiono prezentację zdjęć, które wykonał nauczyciel naszej szkoły – Pan Rafał Pyra. Jako członek Stowarzyszenia Rodzina Katyńska Olsztyn wyruszył z pielgrzymką na terytorium Białorusi i Federacji Rosyjskiej aby na cmentarzach wojennych w Katyniu i Miednoje, a także na uroczysku Kuropaty koło Mińska zapalić świetlne lampiony, stając się swoistym listonoszem ‘Światła Pamięci’. Za pośrednictwem Pana Rafała Rodziny Katyńskiej z różnych rejonów Polski, instytucje, placówki oświatowe, osoby prywatne ustawiły swoje ‘Światła Pamięci’ w miejscach martyrologii narodu polskiego. Również i nasza szkoła przyłączyła się do tego przedsięwzięcia przekazując świetlne lampiony, które rozświetliły ‘katyński mrok’, oddając tym samym cześć i honor zamordowanym Rodakom.

Po zakończeniu Mszy Świętej oraz przedstawieniu części artystyczno-edukacyjnej zaproszeni goście, uczniowie, nauczyciele oraz mieszkańcy gminy przeszli w szyku do Parku Pobożańskiego, w którym kontynuowano dalszą część uroczystości. Tam odśpiewano hymn i odczytano list skierowany do uczestników tego wydarzenia od przewodniczącej Rodziny

Katyńskiej – Pani Barbary Gawlickiej. List w imieniu Przewodniczącej odczytał członek tego stowarzyszenia, mieszkaniec Nidzicy, Pan Jan Domański. Adresatami byli przede wszystkim uczniowie naszej szkoły:

„Drodzy Uczniowie,

dzisiaj zostanie posadzony Dąb Pamięci upamiętniający aspiranta PP Franciszka Twardowskiego, jeńca wojennego z obozu jenieckiego w Ostaszkanie, spoczywającego razem z kolegami na Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje. Ten Dąb, nie jest zwykłym drzewkiem, to żywy pomnik. Dbając o nie, będziecie pielęgnować pamięć o Bohaterze, który został zamordowany, bo był wierny złożonej przysiędze i oddany swojej ojczyźnie, Rzeczypospolitej Polskiej, nie podjął współpracy z wrogiem, z Sowietami. Co roku 13 kwietnia w Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej proszę Was o zapalenie przed nim znicza, dla uczczenia aspiranta Franciszka Twardowskiego.

Z Polskich Cmentarzy Wojennych, z Kuropat, Rodziny Katyńskie przywożą ziemię. Jest ona dla nas jak relikwie. W garstkach ziemi, które umieszczamy w pomnikach, w symbolicznych grobach, pod krzyżami katyńskimi i Dębami Pamięci jest część naszych Bliskich. I tak jak w "Balladzie Katyńskiej" Jacka Kaczmarskiego "jeszcze rosną drzewa, które to widziały, jeszcze ziemia pamięta kształt buta, smak krwi." Za chwilę ziemia z Cmentarza z Miednoje zostanie umieszczona pod sadzonym Dębem Pamięci aspiranta Franciszka Twardowskiego.

Wyrazy podziękowania kieruję do Pani Dyrektor Ewy Ostrowskiej i Społeczności Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Janowcu Kościelnym za przystąpienie do programu "Katyń...ocalić od zapomnienia" oraz do Wójta Gminy Janowiec Kościelny Pana Piotra Rakoczego za udzielone Szkole wsparcie w realizacji projektu [...]”.

Po tych słowach nastąpiło posadzenie Aspirantowi Policji Państwowej ‘Dębu Pamięci’, pod którym złożono przywiezioną przez Pana Rafała Pyra ziemię z Polskiego Cmentarza Wojennego w Miednoje oraz odsłonięto tablicę pamiątkową naszego Bohatera. Ceremoniału tego dokonali: Dyrektor Szkoły Ewa Ostrowska, Wójt Gminy Piotr Rakoczy, członek rodziny Aspiranta Czesław Zembrzuski, Komendant Policji Powiatowej młodszy inspektor Jarosław Wiśniewski, Nadleśniczy Nadleśnictwa Nidzica Grzegorz Tarkowski, członek Rodziny Katyńskiej Jan Domański, przedstawiciele społeczności uczniowskiej SP Janowiec Kościelny.

Ksiądz Proboszcz odmówił modlitwę i poświęcił upamiętniane miejsce tj. tablicę pamiątkową i żywy pomnik jakim w dniu dzisiejszym stało się to drzewo.

„Jestem dzisiaj bardzo szczęśliwy z faktu, iż dąb naszego Bohatera zaczął wrastać w janowiecką ziemię, że Franciszek Twardowski przestał być anonimową ofiarą Zbrodni Katyńskiej. Jestem przepelniony dumą z faktu, iż od dzisiaj swój żywy pomnik w postaci drzewa, jak i tablicy pamiątkowej Franciszek Twardowski będzie posiadał w naszej ‘Małej Ojczyźnie’ – w Janowcu Kościelnym” – powiedział Rafał Pyra, koordynator lokalny programu ‘Katyń... ocalić od zapomnienia’.

Na koniec przedstawiciele Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marka Brzezina, a także Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Artura Chojeckiego odczytali okolicznościowe listy i podziękowania za zorganizowanie uroczystości. Swoje podziękowania wygłosił również Wójt Gminy Piotr Rakoczy, który dodatkowo oświadczył, że to nie koniec działań związanych z upamiętnieniem Bohaterów na janowieckiej ziemi.

Dzisiaj przywracając pamięć o zbrodni katyńskiej i ‘bezimiennej’ ofierze tego ludobójstwa, słuchając deklaracji Pana Wójta Piotra Rakoczego, z wielką wiarą możemy patrzeć w przyszłość. Pewnym jest, że gmina Janowiec Kościelny będzie kontynuowała odkrywanie kart z historii i na pewno przywróci pamięć tych, których intencją agresorów naszego kraju mieli ulec zapomnieniu. Jest to słuszna droga, którą ramie w ramię podążać powinni wszyscy mający białe-czerwone serca.

Pod tablicą pamiątkową zaproszeni goście złożyli kwiaty oraz ustawili swoje ‘Światła Pamięci’. Stawiany w tym miejscu znicz ma symbolizować pamięć o Aspirancie Franciszku Twardowskim, a także wszystkich ofiarach Zbrodni Katyńskiej. Stojąc na straży tejże deklarujemy, że płomień z tych lampionów będzie ciągłym i nigdy nie zgaśnie. Podobnie jak pamięć o Aspirancie Franciszku Twardowskim, która od tego dnia w naszych sercach staje się wiecznie żywą !

Cześć i chwała bohaterom ! Wieczna hańba ich mordercom!

W uroczystości udział wzięli: członkowie rodziny Aspiranta Franciszka Twardowskiego, Czesław i Krystyna Zembrzusczy, Komendant Powiatowy Policji Nidzica, młodszy inspektor Pan Jarosław Wiśniewski, Nadleśniczy Nadleśnictwa Nidzica Pan Grzegorz Tarkowski, przedstawiciel Rodziny Katyńskiej z Olsztyna Pan Jan Domański, członek Zarządu Powiatu

Nidzica Pan Zbigniew Wernik, Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Waśniewie-Grabowie wraz ze społecznością uczniowską, ponad 20-osobowa grupa rowerowa Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Nidzicy z opiekunami: z-cą Dyrektora Panem Krzysztofem Grochowskim, oraz nauczycielami Panem Witoldem Zagożdżonem i Panem Krzysztofem Chlewińskim, a także gospodarze tego wydarzenia: Wójt Gminy Piotr Rakoczy wraz z pracownikami Urzędu Gminy, Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Janowcu Kościelnym Pani Ewa Ostrowska wraz z społecznością szkolną placówki. Nie zabrakło również wielu mieszkańców gminy, którzy swoją obecnością uświetnili tą patriotyczną uroczystość. Wartę honorową przy pomniku pełnili funkcjonariusze z Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie.

Organizatorzy uroczystości: Wójt Gminy Janowiec Kościelny - Piotr Rakoczy, Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Janowcu Kościelnym - Ewa Ostrowska.

gminny koordynator programu
„Katyń... Ocalić od zapomnienia”
Rafał Pyra